

FINNSAM INFORMATION

FINNSAM – *Finnbygder i samverkan*

Nummer 3 Årgång 15 2009

Nästa Finnsam Information utkommer i december. Manusstopp 30 november.

FINNSAM

För att underlätta samarbete, forskning och samordning av finnskogsaktiviteter startades nätverksorganisationen FINNSAM (Finnbygder i Samverkan) 1992.

Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia. FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens, där finnskogsområdena turas om att vara värdar. På det sättet får FINNSAM-medlemmarna varje gång stifta bekantskap med ett nytt finnskogsområde i Sverige och Norge.

Vanligtvis arrangeras årligen även en vinterkonferens med arkiv- eller ämnestema.

Regelbundet utskickas medlemsbladet FINNSAM-information, med aktuella rapporter, protokoll och nyheter.

FINNSAM håller också i en mängd skogsfinska projekt, innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning och mycket annat.

Mer information om FINNSAM hittar du på <http://www.finnsam.org/>

Plusgironr Sverige 646 27 77-1
Bankkontonr i Postbanken Norge 0533.34.89440
Medlemsavgift 2009 - privatperson och institution/förening: 100 resp. 300 SEK/NOK

Kassör, ansvarig för forskarkatalog
och medlemsregister: Christina Norlander, Länsmansgatan 4B, SE-777 31 SMEDJEBACKEN
Tel: (0)240-754 25. E-post: christina.norlander@telia.com
Skogsfinska bibliografin: Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA
Tel: (0)240-169 60. E-post: loherou@gmail.com
Redaktör för FINNSAM Information: Leif G:son Nygård, Berggatan 25, SE-703 64 ÖREBRO
Tel: (0)19-5070005. E-post: leifgnygard@bahnhof.se

Ledningsgrupp 2009

Mellannorrand (sammank.) Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN
Tel: (0)23-228 64. E-post: maud@finnbygden.se
(suppl.) Kjell Nordquist, Järbo <kjell.nordqvist@hos.sandnet.se>

Gävle-Dala/Orsa Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 91 ALFTA
Tel: (0)271-101 68. E.-post: finnskogsmuseet@swipnet.se
(suppl.) Barbro Sindler, Falun <barbro.sindler-hult@telia.com>

Bergslagen Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA
Tel: (0)240-169 60. E-post: loherou@gmail.com
(suppl.) Tor Eriksson, Örebro <tor925@gmail.com>

Tiveden Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDJA
Tel: (0)584-202 86. E-post: lena.gribing@telia.com
(suppl.) Jan-Erik Björk, Källby <janne.bjork1@telia.com>

Värmland Inga-Greta Lindblom, Vitsand 337, SE-685 94 TORSBY
Tel: (0)560-302 84. E-post: inga-greta.lindblom@torsby.se
(suppl.) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@bredband.net>

**Norge södra
Finnskogen** Birger Nesholen, Gruetunet Museum, NO-2260 KIRKENÆR
Tel: 629-473 15. E-post: birger@skogfinskmuseum.no
(suppl.) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jmyhrvol@online.no>

**Norge norra
Finnskogen** Mary G. Tangen, Nordholt, NO-2429 TØRBERGET
Tel: 906-313 84. E-post: oltangen@bbnett.no
(suppl.) Steinar Vermundsdammen, Åsnes <ste-verm@online.no>
Landsnummer: Sverige +46 Norge +47

Bästa finnsammare!

Som tidigare meddelats, övergår vi fr. o. m detta nummer till A4-format. Det blir tveklöst bättre så här. Några fördelar är att större stil kan användas och bilder får bättre plats. Och sedan blir det enklare vid utskrift. För att slippa tomma sidor är det bara att utskriva en sida åt gången och vända pappret i skrivaren för utskrift av nästa sida o s v.

Det finns måhända de som också förordar två- eller trespalt av löpande text. Och det har naturligtvis sina fördelar. En är att det blir lättare att läsa när raderna är kortare. Men jag har valt text över helsida. Det blir enklare arbete för mig. Dessutom sparar vi utrymme. Motsvarande nummer skulle uppskattningsvis bli 4-5 sidor längre vid två- eller trespalt, vilket innebär större pdf-fil.

Och för att det ska se snyggt ut, och vara möjligt att hållslå eller häfta, har jag marginaljusterat så att text och bilder ska hamna centralt på sidan genom hela numret. Förhoppningsvis är den nya versionen till belåtenhet.

Jag behöver sedan material till kommande nummer. Finnsam Information blir vad vi gör den till. Och det kan inte bara ankomma på redaktören att förmedla information om Nordens finnskogsområden. Jag bidrar med det jag känner till, med tonvikt på Bergslagen. Men det kan bli lite ensidigt. FINNSAM utgörs av ytterligare sex (6) områden och detta bör återspeglas i vårt blad. Så för att ge en allsidig och heltäckande bild av verksamheten – nu och fordom – är det betydelsefullt med alster av olika slag från *alla sju finnskogsområdena*.

* * *

Ett säkert tecken på att hösten är här är den sedvanliga höstkonferensen, som i år avhölls 4-6 september i Hogdal. Och enligt alla inblandade var den mycket lyckad, med hela 54(!) deltagare. På annat sätt går det inte heller att tolka de stående ovationer som utbringades till arrangören vid avslutningen. Kanske den litteraturlista som Maths Östberg hade sammanställt väckte ett särskilt intresse för området och bidrog till god uppslutning? Ett initiativ värt att ha i åtanke för kommande arrangörer. Team Björk & Herou avger en rapport om konferensen i detta nummer.

I dagarna för 200 år sedan undertecknades det fredsfördrag som innebar att rikshalvorna delades och Finland blev ett eget land. Det har förstås firats på olika sätt under året, inte minst genom regeringsprojektet "Märkesåret 1809", <http://www.markesaret1809.se/>

Jag tycker det är en viktig händelse som är värd att lyftas fram även i Finnsam Information. Och jag återger valda delar av monumentalverket av C O Nordensvan "Finska kriget 1808-1809"; slutavsnittet som rör fredsfördraget och von Döbelns historiska tal till trupperna. Det är lätt att förstå att detta tal hade stor betydelse i den stund det framfördes och för det finska folket under flera generationer därefter, ja än i dag.

Under min genomgång av Västmanlands domböcker har jag funnit en och annan uppgift om finnar. Jag återger ett sådant protokoll och hoppas det ska vara intressant. Kanske är detta upprinnelsen till en konferens framöver, som inbegriper Odensvi bergsfjärding, Bro och Malma?

Dessutom i detta nummer:

- Jan-Erik Björk: Protokoll från ledningsgruppmöte i Ytterhogdal 2009-09-06.
- Arne Vannevik & Jan-Erik Björk: Protokoll från FINNSAM:s höstmöte i Ytterhogdal 2009-09-06.
- Christina Norlander: Balansrapport Sverige och Norge per 2009-09-08.
- Lena Gribing: Utställningen under Släktforskarförbundets årsstämma i Falköping 2009.08.22-23.
- Christina Norlander: Kulturhusens dag på Norrbärke gammelgård, Smedjebacken 2009-09-13.

Leif G:son Nygård
redaktör

FINNSAM:s höstkonferens i Ytterhogdal 4-6 september 2009

av Lars-Olof Herou och Jan-Erik Björk

Vi startade från Ludvika redan på torsdagsmorgonen, för att på vägen hinna med en rundtur till några finnbyar på Orsa Finnmark. Det första besöket var planerat till Näckådalen, men tyvärr var den vägen helt omöjlig att ta sig fram på, utom för terrängfordon. Flera maskiner var dock igång med att göra vägen körbar igen. Det blev ändå en lyckad dag i vackert väder och besök i Rosentorp, Myggsjö och Fågelsjö. Efter att ha åkt en genväg som blev en senväg, så kom vi fram till Knoppergården i Ytterhogdal strax före kl 22 på kvällen.

Fredag 4/9

Efter en god lunch inleddes konferensen med ett föredrag av *Maud Wedin* om Hogdalssocknarnas finnbosättningar. Det blev i första hand en redovisning av de tidiga finnarna i Björnberg, Huskölen, Gåssjö och Ösjön. Det är bosättningar som hör till det tidiga 1600-talet.

Intresserade åhörare i föreläsningssalen på Församlingsgården i Ytterhogdal

Därefter berättade *Thomas Persson* från Gåssjö om traktens historia före skogsfinnarna och därefter om sin hemby och arbetet med röjning och iordningställande av stigar med informationstavlor i *Gåssjöprojektet*. Det går ut på att sprida kunskap om skogsmiljöns historia. Han nämnde flera finska ortnamn från bygden. Maud återkom sedan och berättade om "Resursutnyttjande i skogsbygd". Det gällde "Ängersjöprojektet" där flera forskare från bl.a. Stockholms universitet deltagit och även gett ut ett par rapporter.

Hon beskrev även skillnader i näringsliv mellan skogsfinnar och bondebygd; där skogsfinnarna stod för flexibilitet medan svenskbygden karaktäriserades av stabilitet och kontinuitet.

Kvällens program presenterades av en grupp bestående av *Margareta Halfvarsson, Eli Hynne, Anna Hedlund och Lotta Trosell Svender*. De var alla delaktiga i uppbyggnaden av *Los och Orsa Finnmarks*

historiedatabas.

De berättade om det arbete som lagts ned sedan 1998 på att engagera Losfolket att bidra med sin del av bygdens historia, exempelvis genom att lämna in berättelser och tidningsklipp till biblioteket.

Många aktiviteter, såsom utflykter, anordnas varje vecka. Tack vare sponsring så kan man för tillfället ha en projektanställd som enbart arbetar med den historiska databasen.

Lördag 5/9

Dagens utflykt rörde sig, som så ofta vid FINNSAM:s konferenser, i gränstrakter. I detta fall mellan landskapen Hälsingland och Härjedalen, men vi var bara några kilometer från Medelpadsgränsen, då bussen vände vid södra änden av sjön Havern. Färden gick sedan genom byarna Fåssjö, Grubban (konstnären Leander Engströms födelseby), Råmyran och Gåssjö.

Vi stannade för lunch i den vackra Ystigår'n i Gåssjö, och besåg även en skymt av Hemigår'n som tillhör Thomas Perssons släkt. Hans mor underhöll på trappan med berättelser och sång. Det lär också finnas några tibetanska jakar i byn, men tyvärr syntes de inte till.

Vid Ystigår'n bjöds vi på kaffe och smörgåsar.

Färden gick vidare till Kårböle och genom de speciella Rogenmoränmarkerna till Ängersjö skogsmuseum, där vi åt välsmakande kolbullar och gjorde en rundvandring på området. Regnet hade upphört då färden gick vidare via Vänsjö till den tidiga finnbosättningen i Björnberg.

Där tittade vi närmare på en sten full med inristningar. En viss oenighet råder om vilka sorts inristningar det är – vallristningar eller begravningsristningar, som i Finland mest förekommer på träd och kallas karsikko.

Karsikkostenen vid Björnberg

Utflykten avslutades vid den vackert belägna hembygdsgården i Ytterhogdal i strålande solsken. Ett stopp som utlöste stor aktivitet bland våra fotografer.

Guidningen under bussturen var hela tiden förnämlig och många personer med lokalkännedom avlöste varandra, förutom den allestädes närvarande Maths Östberg.

Man förvånades över de stora gårdarna med så många välbevarade timmerhus och den oftast ljusa och leende naturen.

Härjedalens kommun bjöd på middag i Knoppergården. Kvällens underhållare var den helt oförutsägbare mästberättaren *Anders Sandqvist från Ramsjö* som underhöll, ömsom på rikssvenska, bygdens dialekt, karelska, ryska m.m.

Söndag 6/9

Förmiddagens program inleddes av *Maths Östberg* som berättade om ett par personer med anknytning Hogdalsbygden: Prästen *Erik Modin* som åren 1899-1903 var pastorsadjunkt i Ytterhogdal. Han var den förste i Sverige som gav ut en lokal skrift som enbart handlade om finnarna – ”De finska nybyggena i Hogdal”. Modins efterlämnade samlingar finns vid SOFI i Uppsala. Det andra föredraget handlade om vattenfallsdirektören *Jonas Norrby*. Norrby hade anknytning till trakten och gav ut en skrift om en runstav från Huskölen, med noggranna tolkningar av alla tecken och betydelser. Inom parentes sagt saknas ett antal dagar på runstaven. En kopia av den omtalade runstaven fanns för övrigt att se på konferensen. Vidare återgavs några (sju) sägner om Hogdalsfinnar.

Nästa föredrag hölls av *Arne Vannevik* om skalden *Ragnar Jändel*, som liksom föredragshållaren, kom från Blekinge. Skalden skildrar den svenska fattigdomen liksom Dan Andersson. Ragnar Jändels fru Anna tjänstgjorde under några år på 1920-talet som lärarinna i Huskölen, därav anknytningen till trakten. En intressant upplysning var att Ragnar Jändel var inbjuden till Dan Andersson i Gonäs för att måla om huset. Han kunde dock inte komma den 15/9 1920, som det var avtalat, utan Dan for till

Stockholm i stället, där han dog på ett hotellrum av koloxidförgiftning den 16/9. Ragnar Jändel kände sig hela livet ansvarig för Dan Anderssons död.

Därefter följde en kort information av *Maud Wedin* och *Eli Hynne* om en karsikkosten vid Kvarnberg i Los socken.

Före lunchen vidtog sedan det sedvanliga FINNSAM-mötet, där särskilt protokoll finns.

Den sista timmen av konferensen handlade om kolonin Nya Sverige och skogsfinnarna.

En allmän översikt av kolonins historia gavs av *Lars-Olof Herou*. *Jan-Erik Björk* visade sedan en förteckning av säkert identifierade skogsfinnar från Värmland som farit över till kolonin i Amerika.

Maud Wedin avslutade sedan med att i handlingarna följa en finne från Huskølen till Delaware och Nya Sverige.

En mycket välordnad konferens på alla sätt, vilket också den ansvarige *Maths Östberg* märkte då han fick stående ovationer vid avslutningen.

Historiska kartor i Finland

Två länkar till historiska kartor i Finland,
knutna till Jyväskylä universitet.

Huvuduppgiften är digitalisering av de s k
Geometriska jordebokskartorna.

Målsättningen med projekten är att
fotografera, digitalisera och tillgängliggöra historiska kartor.

Från Vasa län/Vaasan lääni finns 3693 kartor.

Jag känner inte till huruvida projekten enbart rör de
svenskspråkiga bygderna eller om det även innefattar kartor
från övriga Finland.

Den ena sidan enbart på finska, den andra även på engelska.

<http://palvelut.virtuaaliyliopisto.fi/maakirjakartat/>

<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/6533>

Protokoll från FINNSAM:s ledningsgruppsmöte 2009-09-06.

Närvarande:

Maud Wedin, Jan-Erik Björk, Lars-Olof Herou, Kjell Nordqvist och Jan Myhrvold.

Plats: Ytterhogdal

1) Uppföljning av årets aktiviteter

a) Vårkonferensen i Helsingfors genomfördes på ett uppskattat sätt.

b) Allt Gottlunds material som är digitaliserat kan sannolikt placeras vid Torsby Finnkulturcentrum och/eller Finnskogsmuseet i Skräddrabo och/eller Norsk Skogfinsk Museum, men då måste SKS få en skriftlig förfrågan om detta

c) Skansenveckan i maj fick vad gäller FINNSAM:s vidkommande inte så många besökare. Detta innebär, om vi vill föra ut vår verksamhet på ett genomgripande sätt, att vi bör sträva efter en utveckling i mer skogsfinsk riktning.

d) Släktforskar dagarna i Falköping var en positiv händelse för FINNSAM:s del. Lena Gribing och Jon Bodin i vår monter visade bildspel etc. och fick en hel del intresserade besökare att uppmärksamma vårt nätverk. Vi sålde en del böcker mm. Nästa års släktforskar dagar bör dock förberedas på ett bättre sätt.

e) Bergslagssamverkan. Ärendet bordlades, eftersom de FINNSAM-ledamöter som ansvarar för detta inte var närvarande

2) Vinterkonferens 2009/2010

Diskuterades en del förslag. Beslutades att låta medlemsmötet under söndagen diskutera frågan ytterligare och eventuellt lämna förslag till program och aktiviteter.

3) Vårkonferens i Värmland/Mattila

Arne Vannevik kommer att informera om detta under medlemsmötet på söndagen.

4) Höstkonferens 2010

Diskuterades några möjliga platser och programpunkter. Nordiska Museets magasinerade samlingar i Julita i kombination med Södermanland kan vara en mycket givande konferens. Även Östergötland och Karlskoga nämndes. Alla förslag kräver dock förberedelser varför beslut snart måste fattas.

5) Ekonomi

Nätverkets ekonomi är f.n. kännetecknat av underkott. Men inbetalningarna av medlemsavgifterna släpar kraftigt, varför ekonomin troligen hamnar i balans senare.

6) Släktnamnsprojekt

I slutet av september träffas Jan Myhrvold, Niclas Persson och Gabriel Bladh för en förhoppningvis sista genomgång av de inledande avsnitten i dokumentet. Därefter bör dokumentet kunna publiceras senare under hösten 2009.

7) Hemsida

Mycket strul har uppkommit betr. vår hemsida. Vi kan inte flytta över innehållet i den p.g.a. att vi inte har tillgång till autenticeringskoder mm.

Maud skulle arbeta vidare med frågan.

8) Registerprojekt

Diskuterades frågan om hemsida för material rörande skogsfinsk kultur. Särskilda medel har beviljats för utvecklingen av registerprojektet. En första version ligger nu klar på www.finnbygden.se. Det är fritt att besöka hemsidan. För att kunna lägga till och hantera filer krävs inloggning.

9) FINNSAM-broschyr

Broschyren är överförd från MS Word till MS Publisher. Därigenom får den en bättre layout. Den ska lämnas till Maud för genomläsning etc.

10) Vakant vara norra Finnskogen

Ledningsgruppen beslutade att föreslå Steinar Vermundsdammen, Åsnes till vara för norra Finnskogen

Vid protokollet

Justerat

Jan-Erik Björk

Maud Wedin

Släktforskar dagarna i Örebro 27-29 augusti 2010.

Värt att veta - så här långt:

- Fler hembygdsföreningar än vanligt förväntas genom projektgruppens samverkan med Örebro Läns Hembygd förbund. Vi vill **stärka banden mellan släktforskare och hembygdsvänner!**
- En **del av jubileet 'Örebro 2010'** <http://www.orebro2010.se/content/default.aspx> som har tre teman: 1. *Fred, frihet och demokrati*. 2. *Tryckfrihet/Det fria ordet*. 3. *Form, design och måltid*. Crescendot - med kungen? - sker lördagen 21.8. Föreläsningarna under SFD kommer i hög grad att anknyta till dessa teman och tiden runt sekelskiftet 1800.
- **Rabatt för resa med tåg från alla SJ: s avreseorter** kommer att ges. Dessutom förhandlar vi om kampanjperiodens längd och extra poäng vid anmälan om medlemskap i/bokning genom SJ Prio.
- Satsning på **busstransporter i Bergslagen och Mälardalsregionen till/från Conventum** kommer att ske, särskilt under söndagen då besöksantalet brukar minska.
- Tanken är att bygga mässhallen som **ett landskap av utställare**, utan heltäckta och skarpt avgränsade fondväggar. Montrar kommer att erbjudas efter sidorna. (Så tänk rum, inte monter. Låt utställningsplatsen bli ett "litet skogsfiskt landskap i miniatyr" med allt som därtill hör - diametralt olik alla andra utställningsplatser. Stick ut!).
- Alla utställare kommer att inbjudas för **förevisning av lokalerna i vår** i samband med en mässta och möjlighet att få bättre uppfattning om vad som kan göras.
- Tänk på att vara ute **i god tid** när det gäller boende eftersom ett stort antal besökare förväntas under augusti.
- Anmäl dig för Nyhetsbrev på <http://www.sfd2010.se/> och var informerad.

Leif G: son Nygård
Projektgruppen SFD2010
Utställar- och sponsorkontakter

Protokoll fört vid FINNSAM:s höstmöte i Ytterhogdal den 6 september 2009.

§ 1 **Mötets öppnande**

Mötet öppnades av Maud Wedin, Falun som hälsade alla välkomna till förhandlingarna.

§ 2 **Ordförande för mötet**

Till ordförande för mötet valdes Arne Vannevik, Torsby.

§ 3 **Sekreterare för mötet**

Till mötets sekreterare valdes Jan-Erik Björk, Källby.

§ 4 **Protokolljusterare**

Till justerare av protokollet valdes Jan Myhrvold, Gjerdrum och Kjell Söderlund, Bollnäs.

§ 5 **Kommande konferenser**

a) Vinterkonferens 2009/2010. Maud orienterade om tänkbara teman som exempelvis skogsfinsk arkeologi, svedjor, besök vid SOFI i Uppsala etc. Ledningsgruppen fick i uppdrag att arbeta vidare med frågan.

b) Vårkonferens 2010 i Värmland. Arne presenterade tidpunkt och upplägg för konferensen som arrangeras tillsammans med Solör-Värmland finnkulturförening. Den är tänkt att hållas den 21-23 maj med förläggning i Mattila. På programmet står bl.a. besök på finngårdar, föredrag om språkrester, släktnamn, projekt mm. En rökstugekväll kommer att runda av någon kväll. Mötesdeltagare föreslog besök vid resterna av Kajsa Vilhuinens stuga samt den nybyggda rökstugan.

c) Höstkonferens 2010. Maud informerade om möjliga platser för konferensen. Ledningsgruppen med flera har diskuterat Södermanland/Julita och Karlskoga-/Grythyttanområdet. Mötesdeltagarna föreslog området runt Örrträsk samt tema "Övergången från senmedeltid till nyare tid". Arne lovade att kontakta museifolk betr. Julita.

d) Vårkonferens 2011. Kan eventuellt komma att arrangeras i Norge.

§ 6 **FINNSAM-info**

Nuvarande FINNSAM-info kommer enligt tidigare beslut, med nästa nummer ut i A4-format. Det blir därmed enklare att skriva ut bladet hemmavid. Frågan hade väckts om annan benämning på bladet. Olika förslag diskuterades minst sagt flitigt. Mötet enades slutligen om att behålla den nuvarande benämningen FINNSAM-info och föreslå ledningsgruppen att fatta beslut härom.

§ 7 **Hemsidan**

Maud nämnde att några problem hade uppstått rörande hemsidan. Bl.a. hade domännamnet ändrats utan vår vetskap. Ledningsgruppen hade beslutat att hemsidan under egen domänadress bör flyttas till ett annat webbhotell. FINNSAM skulle därmed stärka sin administration, inflytande mm kring hemsidan. Hemsidan fungerar t.v.

Maud efterlyste en intresserad webbmaster.

§ 8 **FINNSAM-broschyr**

Broschyren har arbetats fram av Jan-Erik Björk, Tor Eriksson och Lars-Olof Herou. Den ska kontrolleras en sista gång av Maud med det snaraste och kommer sedan att tryckas senare under hösten.

§ 9 **Vakant vara/suppleant i norra Finnskogen**

Vid vårkonferensens årsmöte fanns ingen kandidat till posten, varför platsen förklarades för vakant.

Vid sittande möte föreslog deltagarna val av Steinar Vermundsdammen, Åsnes, vilken också valdes. Mötet fastställde förslaget.

§ 10 **Rapporter**

a) **Ekonomin** är f.n. inte i balans. Ett underskott har uppstått på ca 1 000 kr. Till viss del beror detta på ganska många eftersläpande medlemsavgifter.

b) **Släktnamnsprojektet** gäller insamling och publicering av originalbelägg av finska släktnamn i källorna. Jan meddelade att man samlas den 23 september för ett förhoppningsvis sista möte. Förord är i princip skrivet och resultatet beräknas vara färdigställt under senare delen av hösten 2009.

c) **Släktforskardagarna** i Falköping är avverkade. Tyvärr fanns inte tillräcklig tid för förberedelser och liknande, men intresset var ändå stort. Lena Gribing Finnerödja och Jon Bodin, Säter bemannade vår monter och gjorde ett utmärkt arbete. Nästkommande släktforskardagar, alltså för 2010 arrangeras i Örebro. FINNSAM bör i god tid tillsätta en arbetsgrupp för förberedelsearbetet, vilket förslag mötet uppdrog åt ledningsgruppen.

d) **Bergslagssamverkan.** Frågan bordlades.

e) **Lägesrapport ang. FINNSAM:s historia.** Frågan bordlades. Lars-Olof Herou meddelade att något av nästkommande nummer av Släkthistoriskt Forum kommer att innehålla en artikel om FINNSAM:s historia. Vidare nämndes att hemsidan saknar rapporter från några konferenser.

f) **Skogsfinsk arkeologi.** Kjell Söderlund orienterade om de avslutade utgrävningarna i finntorpen Grannäs, Råsjö och Svartviken. Han nämnde att man nu håller på med rapportskrivning. Vidare är ett arbetsmöte planerat till oktober. Maud meddelade att det blir föreläsningar i Falun under hösten 2009. Arne föreslog att en eventuell revidering av boken "Det skogsfinska kulturarvet" bör innehålla ett avsnitt om skogsfinsk arkeologi.

g) **Skogsfinsk högskolekurs** har startat med kursort i Falun. Maud som är ansvarig och föreläsare för kursen, informerade om att drygt 50 deltagare under hösten studerar denna grundläggande kurs i skogsfinsk kultur. Kursen arrangeras på vissa ställen i studiecirkelform. I kursen ingår också en skriftlig uppgift.

h) **Övriga rapporter.** Arne orienterade om den samling som Riksantikvarieämbetet (RAÄ) hade hållit i Torsby med omnejd. Inbjudan hade gått ut till ett stort antal institutioner men inte till ideella organisationer som FINNSAM. Detta hade påtalats för moderatorn. Man hade gjort exkursioner till olika finngårdar. Någon dokumentation avses inte ges ut, vilket Arne menade var en stor brist. Maths Östberg, Gunvor Gustafsson med flera vittnade om uppenbara brister i RAÄ: s kontakter med de ideella organisationerna.

§ 11 **Övriga frågor**

a) Kjell Söderlund framförde synpunkter på att FINNSAM bör arbeta mer medvetet i syfte att förbättra ekonomin. Han pekade bl.a. på att de påbörjade mejlutsickan kan verka i denna riktning. Någon ansåg att en höjning av medlemsavgiften borde prövas. Kenneth Norrgrann menade att man bör avvakta läget. Beslutades att hänskjuta frågan till ledningsgruppen.

b) Arne meddelade att Torsby Finnkulturcentrum (TFC) har tagit fram en ny broschyr. Vidare nämnde han att Staffan Fenander vid TFC slutar sin chefstjänst per den 1 oktober 2009. Tjänsten kommer att utlysas samt tillsättas vid årsskiftet 2009/2010.

§ 12 **Mötet avslutas**

Ordföranden Arne Vannevik avslutade årsmötet och tackade alla för visat intresse.

Arne Vannevik
Ordförande

Jan-Erik Björk
Sekreterare

Jan Myhrvold
Justerare

Kjell Söderlund
Justerare

VIKTIGT MEDDELANDE FRÅN KASSÖREN!

Hej

Vid genomgång av medlemsregistret såg jag att det är alldeles för många som inte betalat medlemsavgiften för 2009.

Jag är medveten om att det är lätt att glömma eftersom vi inte skickar ut inbetalningskort. Anledningen är ju att vi vill spara på kostnaderna. Som det är i dag så räcker inte årets inbetalningar till nästa tryckning av Finnsam-info.

Det är ungefär hälften av medlemmarna som inte har e-post och de måste också få information.

För att det skall bli rättvist så utgår båda pappers- och digitala utskicket nr 4 om vi inte får in mera medlemsavgifter.

Snälla ni som inte betalat, gör det snarast. Ni som redan betalat skall inte betala en gång till.

Medlemsavgift för institution/förening är 300,- och för enskild medlem 100,-

Betalning görs enklast genom insättning på

Plusgiro konto **646 27 77-1** (sverige)

Postbanken **0533.34.89440** (norge)

Hälsningar

Christina Norlander

Kassör

FINNSAM Finnbygder i Samverken SVERIGE

BALANSRAPPORT

Preliminär

Räkenskapsår: 09-01-01 - 09-12-31

Utskrivet: 090505

Resultatenhet: Hela föreningen

Period: 09-01-01 - 09-12-31

		Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR				
Omsättningstillgångar				
Kassa och bank				
1910	Kassa	160,00	-211,00	-51,00
1920	PlusGiro	22 955,32	1 217,00	24 172,32
1930	Sekurafond 3048 59 78253	10 240,53	533,17	10 773,70
1950	Segerstedsboken varulager	-1 350,00	-500	-1 850,00
	S:a Kassa och bank	32 005,85	1 039,17	33 045,02
	S:a Omsättningstillgångar	32 005,85	1 039,17	33 045,02
	S:A TILLGÅNGAR	32 005,85	1 039,17	33 045,02
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
2010	Eget kapital	-4 040,72	0,00	-4 040,72
2019	Redovisat resultat	-7 262,13	0,00	-7 262,13
2020	Bokkonto	-17 000,00	0,00	-17 000,00
2062	Sigurd Andersson minnesfond	-1 990,00	0,00	-1 990,00
2063	Bertil Bergqvist minnesfond	0,00	-1 800,00	-1 800,00
	S:a Eget kapital	-30 292,85	-1 800,00	-32 092,85
Långfristiga skulder				
2399	Överskott att använda för kommande konferenser	-1 248,00	0,00	-1 248,00
	S:a Långfristiga skulder	-1 248,00	0,00	-1 248,00
Kortfristiga skulder				
2972	Förutbetalda medlemsavgifter	-465	0,00	-465,00
	S:a Kortfristiga skulder	-465	0,00	-465,00
	S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	-32 005,85	-1 800,00	-33 805,85
BERAKNAT RESULTAT***		0,00	-760,83	-760,83

FINNSAM Finnbygder i Samverken NORGE

BALANSRAPPORT

Preliminär

Räkenskapsår: 09-01-01 - 09-12-31

Utskrivet: 090905

Resultatenhet: Hela föreningen

Period: 09-01-01 - 09-12-31

	Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR			
Omsättningstillgångar			
Kassa och bank			
1930 Postbanken	1 660,20	1 800,00	3 460,20
S:a Kassa och bank	1 660,20	1 800,00	3 460,20
S:a Omsättningstillgångar	1 660,20	1 800,00	3 460,20
S:A TILLGÅNGAR	1 660,20	1 800,00	3 460,20
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
2010 Eget kapital	3 973,64	0,00	3 973,64
2019 Redovisat resultat	-4 633,84	0,00	-4 633,84
S:a Eget kapital	-660,20	0,00	-660,20
Långfristiga skulder			
2399 Överskott att använda för kommande konferenser	-1 000,00	0,00	-1 000,00
S:a Långfristiga skulder	-1 000,00	0,00	-1 000,00
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	-1 660,20	0,00	-1 660,20
BERAKNAT RESULTAT***	0,00	1 800,00	1 800,00

En tysk länksamling

<http://elib.at/index.php/Schweden>

Ett antal med anknytning till **historia, etnologi och folkliv**:

- Foto av borgar, slott, fästingar, runstenar och hållristningar, <http://www.remains.se/>
- Urkunder till Finlands historia, <http://www.histdoc.net/history/history.html>
- Projekt Runeberg, <http://runeberg.org/> Skapa fria elektroniska utgåvor av klassisk nordisk litteratur.
- Historical Text Archive, <http://historicaltextarchive.com/links.php?op=viewslink&sid=56>
- Digitized maps of Scandinavia, <http://data.lnb.lv/nba05/kartes/Html/skandinavija.htm>
18 kartor från Lettlands Nationalarkiv. Den äldsta, "Münster" fr. 1550.

Utdrag ur C. O. Nordensvans
FINSKA KRIGET 1808–1809.
FREDEN. SLUTET.

SEPTEMBER. Fredsfördraget. Georg C. von Döbelns berömda tacktal.

Såsom redan blifvit nämnt, anlände de båda svenska underhandlarna, Stedingk och Skjöldebrand, den 9 augusti till Fredrikshamn, där de möttes af de ryska, Rumjanzev och Alopaesus. Stedingk hafva vi redan för länge sedan lärt känna, och skulle någonsin personligheten kunna inverka på saken, så hade man skäl att här vänta sig det. Rumjanzev gick också i ständig fruktan, att Stedingk skulle vända sig omedelbart till kejsaren och vinna fördelar af dennes stora bevågenhet för honom. Rysslands utrikesminister och kansler, grefve Nikolaj Petrovitsch Rumjanzev, en 55 års man med rik och vidsträckt diplomatisk erfarenhet samt djupgående kunskaper i västerlandets historia, statsvetenskap och litteratur, var på samma gång en synnerligen fin man med fullkomligt europeisk uppfattning. Underhandlingarna kunde icke blifvit lagda i bättre händer, och då hvartera landets underhandlare hade noggranna föreskrifter, behöfde icke allt för många ord spillas.

De svenska underhandlarna fingo ingå på följande medgifvanden: **1)** förbindelse från Sveriges sida att med det snaraste sluta fred med Frankrike och Danmark; **2)** kontinentalsystemets erkännande med vissa inskränkningar och villkor, rörande hvilka närmare bestämmelser borde inhämtas; **3)** Finlands afträdande med undantag af Åland samt området mellan Kemi och Kalix älfvar, hvilka båda sistnämnda landsdelar icke finge uppgifvas utan inhämtande af nya föreskrifter; **4)** undvikande af alla hänsyftningar på Sveriges inre förhållanden; **5)** Danmarks uteslutande från underhandlingarna äfvensom uteslutandet af hvarje medgifvande rörande garantier; **6)** skyldighet för Ryssland att för Finlands skull öfvertaga en tredjedel af Sveriges statsskuld; **7)** återställande af handelsförbindelserna mellan Sverige och Ryssland samt mellan Sverige och Finland, sådana de voro före kriget, m. m.

Den 14 augusti skedde den första öfverläggningen. Första punkten rönt inga svårigheter, och på den andra ingingo svenskarna, allra helst som Rumjanzev försäkrade, att kejsar Napoleon nödgade Alexander att fordra dess antagande. Tredje punkten mötte däremot stora svårigheter, ty den ryska utrikesministern vågade icke nedsätta sin kejsares bestämda fordringar på Åland och Kalixgränsen. Under tre dagars öfverläggningar förde de svenska ombuden på ett ädelt och frimodigt sätt sitt lands talan, hvarvid de ådagalade orättvisan i det krig, som blifvit påtvingadt detsamma, äfvensom den afsatte konungens ståndaktighet gent emot sin förra bundsförvant kejsaren af Ryssland. Slutligen beslöt man, att de svenska ombuden skulle sända ett ilbud till svenska regeringen för att inhämta nya föreskrifter i förevarande fråga. Under budets frånvaro behandlades de öfriga punkterna, rörande hvilka ryssarna icke gjorde några invändningar i andra fall än med afseende på statsskulden, i hvilken de afsade sig all delaktighet. Strax efter ilbudets ankomst till Stockholm erfor man där misslyckandet af företaget till Västerbotten. På grund af landets utblottade tillstånd och omöjligheten att före fredsslutet mottaga den nya tronföljaren svarades Stedingk, att han, om inga ytterligare föreställningar hjälpte, ägde rätt afträda Åland och Västerbotten intill Kalix älf, men att han åtminstone borde försöka få ett löfte af ryssarna, att de icke skulle anlägga befästningar på Åland.

Efter budets återkomst den 4 september upptogos underhandlingarna ånyo. Åland måste Stedingk lämna, och om den nyssnämnda förbindelsen ville ryssen icke höra talas; och hvad värde skulle den väl haft? Kilen där uppe i norden ville Stedingk däremot ej

släppa. Båda de svenska underhandlarna uppbjödo all sin förmåga för att öfvertyga Rumjanzev om det obilliga i denna afträdelse, och denne skref verkligen till kejsaren ett bref, på hvilket han efter fem dagars väntan mottog svar, åtföljdt af ett blad af hermelinska kartverket, på hvilket kejsaren med rödkrita dragit ett streck utefter Torne och Muonio älfvar. Brefvet innehöll bland annat följande: »Sålunda kommer gränsen att löpa längs Torne och Muonio älfvar, på sätt jag med egen hand uppdragit den på bifogade karta. Men jag ämnar aldrig bifalla att återlämna Torneå stad, och, om ej freden slutes på ögonblicket, sedan ni fått detta bref, befaller jag er afbryta underhandlingarna, och det kommer att bero af omständigheterna, hurudana mina anspråk för en framtid kunna blifva.»

Freden slöts också genast, och den 17 september undertecknades den handling, genom hvilken de finska länen lösrycktes från deras svenska fosterland.*

Att denna lösryckning var en geografisk nödvändighet är allt för tydligt och den skulle utan tvifvel kommit att ske, äfven om det icke behöft inträffa denna gång. Och att det icke behöft inträffa denna gång torde med tillräcklig tydlighet inses af hela den föregående skildringen af krigets förlopp.

Troget hade det finska folket uppfyllt sina förbindelser till moderlandet. Först när det såg sig öfvergifvet af detta, fann det sig i nödvändighetens kraf, och de vackra

* Bergman-Schinkel, V sid. 109 och 117, Zlobin sid. 112.

Fredsfördragets hufvudsakliga innehåll var följande:

Art. I. »Fred, vänskap och godt förstånd skola hädanefter råda mellan Hans Maj:t Konungen af Sverige och Hans Maj:t Kejsaren af Ryssland.» - - - - -

Art. II. Konungen af Sverige skall söka vinna fred med Frankrike och Danmark.

Art. III. Sverige biträder med vissa jämkningar kontinentalsystemet.

Art. IV. »Hans Maj:t Konungen af Sverige afstår oåterkalleligen och för alltid - - til förmon för Hans Maj:t Kejsaren af Ryssland - - från alla Des rättigheter och titlar til de härefter upräknade Höfdingedömen, hvilka af Hans Kejsarliga Maj:ts wapn under detta krig blifvit från Kronan Sverige eröfrade, nemligen: Kymmenegårds Län, Nylands och Tavastehus, Åbo och Björneborgs med Åländske Öarne, Savolax och Carelen, Wasa och Uleåborgs län, samt en del af Westerbotten ända till Torneå Elf, sådan som den uti nästa Art. om Gränsornes utstakande, skal utsättas.

»Dessa län, jemte alla deras Invånare, Städer, Hamnar, Fästningar, Byar och Öar, med deras tilhörigheter, företräden, rättigheter och afkastningar, skola härefter under full ägande rätt och Öfverherrskap tilhöra Ryska Riket, och med detsamma blifva införlifvade.»

Art. V. Innehåller bestämmelser rörande gränserna. »Vid Torneå Elfs utlopp,» säges där, »skal Ön Björkö, Hamnen Reutehamn, och den Halfö på hvilken Torneå Stad är belägen, utgöra Ryska Besittningarnes yttersta punkter.»

Art. VI. »Då Hans Maj:t Kejsaren af Ryssland redan lemnat de mäst talande bevis på den mildhet och rättvisa, hvarmed Hans Maj:t beslutit at styra de nu förvärfvade Länders Invånare, samt redan ädelmodigt och af frivillig böjelse försäkrat dem om fri utöfning af deras Religion, Egendomsrätt och Privilegier, ser Hans Svenska Maj:t Sig derigenom frikallad från den annars så heliga pligt, at i sådant afseende göra förbehåll til Des forna Undersåtares förmon.»

Art. VII. Om fientlighelernas inställande.

Art. VIII. Om Västerbottens utrymmande af ryssarna inom fyra veckor efter denna traktats ratificerande.

Art. IX. Om krigsfångars lösgifvande.

Art. X. Tre års anstånd lämnas i Sverige varande finnar och svenskar, som uppehålla sig i Finland, att ordna om sin egendom, hvarefter finsk egendom icke får innehafvas af svensk man.

Art. XI. »En beständig glömska af det framfarna och en allmän Amnistie skal ifrån denna dag äga rum, för de ömsesidiga Undersåtare, hvilkas tänkesätt eller gerningar til förmon för den ena eller andra af de Höga Contraherande Delarne, skulle, under närvarande krig, hafva gjort dem misstänkte eller underkastadt dem någon lagförning. Ingen rättegång skal hädanefter för dylika orsaker mot dem kunna anställas; om några äro företagne, skola de tilintet göras och uphäfvas, och intet nytt domslut deruti mellankomma.» - - - - -

Återstående artiklar röra handelsförhållanden o. d., saluterung af krigsfartyg, fördragets ratificerande inom fyra veckor m. m.

egenskaper, besinning och ihärdighet, som städse ledt finnarna, skulle äfven framgent vägleda dem på den nya banan, hvilken, om än i början jämn och lockande, likväl i fjärran

kunde afbrytas af ännu icke skönjbara hinder. Kejsar Alexander insåg, hvad han vunnit, och gjorde sig all möda att väl vårda den nya landsdel, han lade till sitt vidsträckta rike.

* * *

En af de svenska finnarna, den för sin okufliga tapperhet och sitt ädla sinne af hög och låg uppburna och älskade Döbeln blef det förunnadt att framföra moderlandets tack och farväl till Finland, till dess ädla söner, till dess modiga kämpar. Hans afskedsord till den ringa, kring honom samlade återstoden af de finska trupperna har gått igen till släkte efter släkte; de hafva blifvit svenska folkets afskedshälsning till sina finska bröder.

Döbeln avtackar trupperna

Det var en dyster, stormig höstdag, söndagen den 8 oktober, när Döbeln efter gudstjänstens slut red in i den af trupperna bildade fyrkanten, kring hvilken kyrkfolket och den öfriga menigheten slöt sig. På den ena sidan stodo de svenska trupperna, lifgrenadiererna och Kalmar regemente, i prydliga dräkter, på den andra de finska kvarlevorna i utslitna, trasiga kläder, med utmärglade kroppar, krutbestänkta, svartbleka anleten, genomskjutna eller stympade lemmar. Liknande desse och bärande prägeln af krigets öden, mödor och nöd trädde deras välkände, mångbepröfvade general, v. Döbeln, klädd i den gamla gråa, blodbestänkta syrtuten och omgifven af sin lika beskaffade stab, till häst in i fyrkanten.

»Så snart han blifvit,» säger Montgomery, »med lika frivilliga som lifliga fröjderop hälsad, och högtiden med styckedunder, flygande fanor och klingande spel tillkännagifven, blottade talaren sin hjässa med det svarta bandet om den genomskjutna hjältepannan och sökte med sin genomträngande stämma öfverrösta dagens storm, i det han med sorgbundet hjärta och tårfulla ögon förkunnade de märkvärdiga, vemodsfulla tacksamhets- och afskedsord, som här följa.

»*Soldater!*» sade han. »Jag har samlat arméen, att tillkännagifva, det en preliminär Fredsafhandling den 17 September blifvit gjord emellan Svenska och Ryska magter. Denna fredstidning slutar ett förhärjande krigs alla olyckor. Den bör visserligen vara ett glädt budskap, helst Sveriges uttömda källor icke tillåta fortsättning af en strid, börjad af politiskt misstag, och som i tvenne år aftynat alla dess krafter.

»*Men Finland frångår Sverige; Riksgränsen blir Torneå-elf!*

»*Finnar!* Med denna fred förloras tredjedelen af Svenska Kronans område; — Sverige mister för alltid den stolta Finska nation, sitt kraftigaste stöd. Ej nog därmed; Svenska armén förlorar kärnan och betydligaste andelen af dess krigsmakt. Moderlandet är krossadt, försänkt i sorg och saknad öfver oersättliga uppoffringar. Men den visa Allmakten har beslutat våra öden; de måste således emottagas med tålmod — med undergivenhet.

»*Soldater! Kamrater! Bröder!* I som under loppet af nyss slutade krig, med så mycken trohet och mandom, trots fientliga härens talrikhet och oförmodade öfversvämning med vapnens sinnliga styrka vid Siikajoki, Revolaks, Pullkila, Lappo, Kauhajoki, Alavo, Etseri, Lappfjärd, Nummijärvi, Juutas och Udensalmi m.m. besegrat fienden; — I, som på egen hand återtog halfva Finland — I, som slutligen öfvermannades af en mångdubbelt öfverlägsen styrka att lämna Finska gränsen, — I hafven sedermera med ståndaktighet stridt för moderlandets Svenska jord — *I härvarande!* ären pretieuse kvarlevor af den stolta Finska nationen och dess tappra krigsfolk; — det är ock till Eder jag bör och jag skall, med upprördt hjärta, förkunna Konungens, Riksens Ständers, Svenska folkets, Svenska arméns, mina förmäns, mina medbröders, min egen — ja, allas uppriktiga tacksamhet.

»Konungens Nådiga välbehag — Riksens ständers ömma välvilja — Svenska folkets beundran — Svenska arméns högaktning — mina förmäns vänskap — mina medbröders erkänsla — min egen tillgifvenhet — för Eder, är det offer, som åt Eder helgas och af mig frambäres.

»*Finnar! Bröder!* Edra bedrifter äro stora, och den tacksamhet, jag å allas vägnar till Eder yttrar, är i lika förhållande. Till dennas tolkning fordrades en vältalares hela förmåga; — men jag är soldat. — *Soldat!* hvad stolt benämning? då jag har denna titel af Eder — för Eder — och med Eder. Emottagen då ett upprördt hjärtas okonstlade tankar; och I, *Svenska Trupper*, som vid detta sorgbundna tillfälle ären närvarande, varen lefvande vittnen till Svenska moderlandets oinskränkta tacksamhet. *Svenskar!* varen stolte öfver att hafva sett dessa Finska lämningar! minnens dem! högakten dem! — Se deras aftynade kroppar, deras bleka ansikten, — de bära vedermälen af deras trogna, änskönt fruktlösa bemödanden att befria sin fosterbygd under förflutna åren! Och *I Finnar!* När I återkommen till fosterbygden, så frambären Svenska folkets tacksamhet till Eder nation. Vet, att änskönt I återvänden med utslitna kläder, med genomskjutna eller afstympade lemmar, medfören I likväl en rättskaffens krigsmannasjäl's dyrbara prydnad. Fiender till

Svenska moderlandet kunnen I aldrig blifva, därom är jag förvissad; men förblifven allan tid Dess vänner! Skulle det nya herraväldets makt hindra Eder önskan och viljas utöfning, så låten med hjärtats och tankens tysta språk välsignelse tilldelas moderlandet! Påminnen Edra barn därom! Vi skola från slägte till slägte välsigna Er — högakta Er!

»Ett beder jag Er: att när I nalkens de ställen, hvarest vi besegrat våra fiender, och då I där sen den usla sandhög, som betäcker våra stupade kamrater, - gifven deras stoft välsignelsens suck; — de hafva dödt hjältar — och deras aska vårdas af ärans vålnader. I kännen människohjärtats mångfaldiga nycker, dess anlag att hastigt välja föremål, som det tror sig aldrig förgäta; men knappt äro några veckor förflutna, förrän ostadigheten gjort ett annat val. Ty tiden förändrar allt — med den glömmes allt. Dock försäkrar jag Eder, och I skolen själfva finna det, att krigsmannasamband, knutet vid strid — faror — blod och död, upplöses aldrig. Således ären I och vi förvissade om hvarandras kärlek; ty krigsmannabrödrskap räcker lefnadens tidslängd; och den tacksamhet jag Er förkunnat och nu förkunnar, har med detta vårt samband en oupplöslig förening.

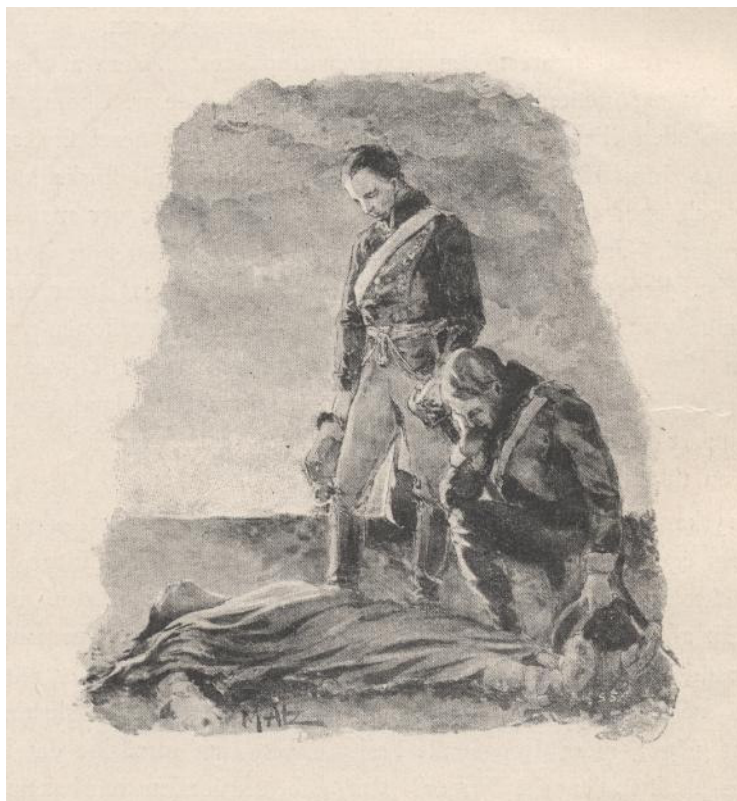
»*Finnar! Bröder!* Kunde dessa ord beseglas med blodstårar från mina ögon, skulle de strömma, — och hvarje droppe försäkra Er om min vördnad — min vänskap!!!» —

Med detta tal uttryckte Döbeln helt enkelt de starka känslor, som fyllde hans hjärta och lifvade hans ungdomliga ande; det blef därför i sitt slag ett mästerstycke af krigsmannavältalighet. Men det uttryckte därjämte, hvad på en sådan dag, med en sådan tafla för blicken, kändes i hvarje fosterländskt bröst — en grufelig sorg och ett djupt vemod; det kunde således icke undgå att gripa djupt. Från allas ögon flöto tårar; både åskådare och deltagare blefvo lifligt rörde.*

Minnet af denna händelse bär för öfrigt en enkel vård till kommande släkten. Den erinrar om, att »den sist förenade Svensk-Finska krigshären upplöstes och hemförlofvades här den 8:de oktober 1809 af friherre Georg C. von Döbeln. De tappres minne förblifver.»

* Montgomery, II sid. 301, Anteckningar om Döbeln, III sid. 104, Aminoff, sid. 148.

[...] Nära trettio vintrars snö täckte för öfrigt de fallna krigarnas ben, förr än deras bedrifter framställdes i tryck för de efterlevande, och desses sinnen voro då riktade åt annat håll.

Man kan utan öfverdrift säga, att det är Runeberg, som frammanat bilderna från Finlands sista kamp, som lärt sina landsmän högakta sina förfäders osvikliga trofasthet och uppoffrande tapperhet, som väckt svenskarnas uppmärksamhet på de minnen, åtkilliga släkter och enskilda trupper ärft från dessa ofredens dagar, som fäst deras uppmärksamhet på de historiska och de militära lärdomar, hvilka detta krig otvifvelaktigt erbjuder, äfven om det vid nittonde århundradets morgon utkämpades under helt andra förhållanden än dem, som råda vid dess afton.

Må nutidens svenskar af dess minnen lära att i åtgörandets stund visa samma mannakraft och själfuppoffring, som de ihärdiga finnarna lade i dagen, men må de bättre, än desse förmådde, göra sig tillgodo andras erfarenheter, må de i hvarje fall tillgodose tidens kraf och de anspråk, fosterlandet ställer på dem!

Källa: C. O. Nordensvan, *Finska kriget 1808-1809* (1898), s 480-488; *Freden. Slutet. September.*

Ordagrant avskrivet: Leif G:son Nygård.

Ort & datum: Örebro 2009-09-10.

Ett varmt tack,

till Bertil Bergqvists anhöriga

för gåvan efter hans bortgång.

Bertil Bergqvist bodde i Uppsala och var med på vår arkivkonferens där.

Han skrev två böcker om Malungs Finnmark:

- *Finnmarksrapsodi*, Uppsala 1994, 122 s.

- *Nybyggjarland -Gränsland*, Varia från Malungs Finnmark, Uppsala 1998, 118 s.

På ledningsgruppens vägnar,

Redaktören

Släktforskarförbundets årsstämma i Falköping.

På mässtagarna den 22-23 augusti representerade Jon Bodin och Lena Gribing FINNSAM. Det var första gången för FINNSAM men förhoppningsvis inte sista. Det är verkligen rätt forum att värva medlemmar. Många, många släktforskare vet om att de har finska anor djupt ner i rötterna men de känner inte till FINNSAM. Det blev många fina kontakter och intressanta samtal.

Vi hade en stor kärve råg och Seppos näverkontar i den en meter breda montern + en hel del stora bilder på väggen bakom. Jag använde Seppos nygjorda bildspel men la dit några extra bilder med råg. PowerPoint-presentationen fick rulla på. En del böcker såldes; två "Segerstedt", en "Tiveden" och två "The Forest Finns in Scandinavia".

Det var synd att vi inte gjorde det "större" och att inte fler av oss kunde delta.

Bättre satsning till nästa år!

Jag föreslår att vi väljer en kommitté som börjar jobba i god tid före nästa års stämma och mässa i Örebro och att vi då satsar på en egen monter. Det skulle säkert vara intressant att ha en föreläsning/seminarium om "Den skogsfinska kulturen", fler böcker att sälja och framförallt fler personer som kan samtala med folk. Många går ju när de måste vänta.

För att ha bildspel på mässa måste det vara mycket enkelt och självinstruerande. Vi behöver dessutom ha två bildspel, ett som är självinstruerande och ett där man föreläser till.

Se gärna på era bilder i gömmorna med kritiska ögon. Det ska vara bilder som är typiska för finnkulturen, vackra, spännande och med hög kvalitet. Det finns säkert många som har sådana och vill låna ut dem!

Lena Gribing

Och han flydde genom skorsten...

Under arbetet med excerpter av Västmanlands första serie av domböcker 1593-1634 (vol. 1a-1e) – som f ö ingår i FINNSAM:s inofficiella projekt ”Hela Dalarnas domböcker”, där jag producerar DVD-skivor med bilder i färg och ett 10-tal finnsammare ”finkammar” protokollen efter uppgifter om finnar och tolkar & avskriver dem – fann jag nedanstående notis.

Det rör ett ställe som jag tyder som nuvarande **Ersbo** i Kolsva kommun. Det låg i dåvarande Bro socken, Åkerbo härad. I tidiga skattelängder följdes alltid Skinnskattebergs bergslag, Odensvi bergsfjärding, Bro och Malma åt. Odensvi bergsfjärding innefattade Gunnilbo socken, som ca 1580 hade utbrutits ur Odensvi socken. (Huruvida ”Odensvi skogsfjärding”, som omtalas i protokollet, är liktydig med Odensvi bergsfjärding är jag inte helt på det klara med).

Och på bara det lilla kartutsnittet som medföljer finns ytterligare tre platser med finsk anknytning: Finntorp, Finnsjön och Finnbo. Jag känner inte till huruvida FINNSAM haft någon konferens i dessa trakter. Om inte, kanske det vore idé att lägga en konferens i närheten? Där finns släktforskarföreningen *Västra Mälardalens Släktforskare*. Kanske de kan vara behjälpliga? Ett litet tips till ledningsgruppen i förbigående!

* * *

Om de två bröder som finnen hafua wellat upbränna och hans stufwo medh allt thet finnen åtte hafua upbrännt.

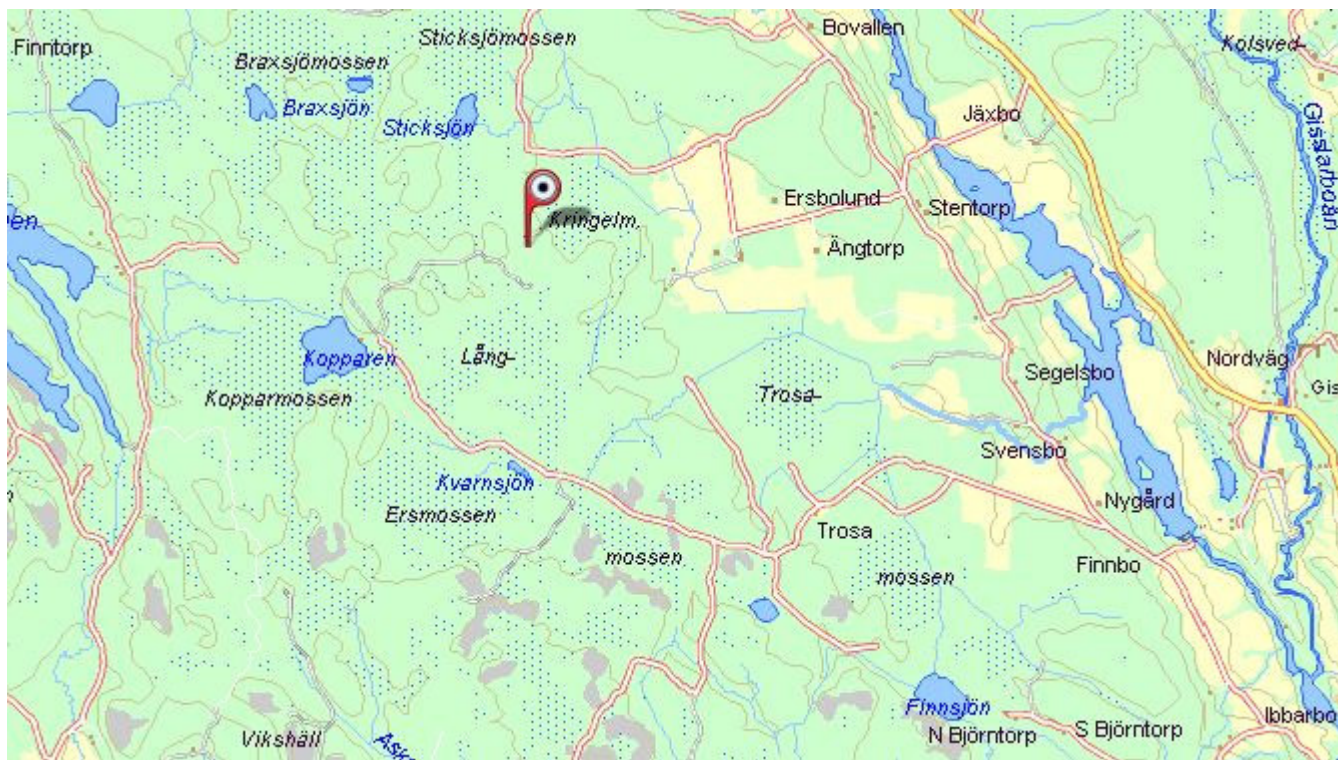
Kom för rätten Jöran finne i Ernesbos hustru i Broo klagade så och tilltalade påå hennes mans Jöran finnes wägnor, på Lasse och Bängt Persson bröderer, öffwer den omänskelige och tijraniske gärningen som de emot nått skäll och emoot all naturligh orsaakh hade bedriffwit på hannes man och hänner att de för trij åhr woro bemälte tvåå brödrer kompe medh sommars tidh om een mednat den eenne me ett spiut /och/ den andre broderen mäd een lije roopandes på dem och badh dem att komma ut och wisa sigh wäägh påå littne skallkheet. Steegh såå finnen uth genom dörren och frågade dem hwadh ährende dee hade eller hwartt de wille taga wägen där äre de insprungne medh spiut och lie och wäldhsambligen medh lien för hustrun een wäff sönderskurit och fördärfwat, hustrun förfärat och uttkört /och/ mannen jernstaket och effter som effterfölliande wittnesbördh af grannar och närgrannar uthgifwit förmäller ställt och förhållet sigh som såå lijder:

Bekiennes wij oss effterskrefne som bijgge och boo i Odenswij skogzfierdingen under Skinskatebärghzlaagh nämbligen at effter thet dänne zedel wisare Jöran Clementsson som här udj wåår fierding boendes är begierer eett sandfärdigh wittnesbördh af oss huru hanns grannar och någrannar hwilken partt af dem ähr hemma i Noore bärgzlaagen hafua stält sigh emoot honom, nämbligen att de om een söndagz nat haffwa drukket sigh ruus och gåått hem till honom i hanns huus och giordtt honom öffwerwäld och slaget honom all sönder och seedan tändt elden påå hanns tårp, kört honom inne och stukket honom i elden och wille bränna honom up medh ändoch han med plas?? undkom men hans stuffwo, lijder, maat och alt thet han åtte bran alltsammans op. Allt så sant ähr wittne wij medh two eller trij wåra namn och boomärken här under som skrifuit ähr den 9 octobris A:o 1623 Halfwar i Färna, Per Hansson ibidem och Oluf i Flerna. Därpå hafwa de trugot finnen tillförlichningh som dänne effterfölliande förlichningh uttwisar:

Bekienner jagh Jöran Cemetsson nämbligen at effter dässe breeffwisare, Lasse Peersson och Bängt Peersson, haffwa migh giort skada påå mitt huus medh alt thet som där uthij waar, så haffwer jagh för den skuldh för min nöödh och fattigdom skull måst taga förlichningh aff dem, nämbligen 5½ skippundh stångjern medh eett sådant beskieed at jagh skall alldrigh meera klaga påå dem såå mijket som migh underkommer uthan så kan waara at det påå nijt göre migh någon orät. Och at så sant är tager jagh dässe gode män till wittnes, nämbligen herr Per Hindrichsson predikant i Odenswij fierdingh med sitt signet sambt Lasse Mattzsson i Gunnellboo och Peer Hansson i Färna medh sitt boomärke här under som skriffwit är den 16 nowemb: 1623. Den enne af dässe är rijmbt och den andre Lasse är effter den wälbornne och edle herrens landzhöfdingens befalningh Claes Horns (af Kankas, min anm.) fasttagne af landzprofossen Daniel Mattzson och fördt till Wästeråås

och jernsaat i tornet där han hafwer brutit sig hutt och rijmbt sitt fängsle och woro nu båda här för rätten tillstädz och kunde inge till dänne deeras ochristelige gärningh neeka effter gärningnen waar upbeenbar och allom kunogh dätte ährendet stältes inn för nämpden at röste och döme då bådo nämpden at de måtte fåå höra laagen.

Då uplästes för dem dett 11 Capitell i ..... (ingen text, min anm.). Då sade de at de för samma höga straff inge dem kunde befria, alldenstund de såå omenskeligen sikh ställt hade och förhållet at finnen måste bärga sitt lifff och salurera sikh genom skorsteenen.

© Lantmäteriet / Metria

Leif G:son Nygård

Källa: RA, Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv; Serie EXIE.1; Häradsrätten renoverade domböcker, Västmanlands län, Skinnskattebergs bergslags häradsrätt, vol. 1 d, 1593-1632, s 873v-874r.

Tolkning och avskrift: Leif G:son Nygård.

Ort och datum: Örebro 2009-09-01.

Den skogsfinsk bibliografin

har ny hemsidesadress:

www.kulturguidevasternorrland.se/sfdb/

Kulturhusens dag

I går den 13 september var det Kulturhusens dag och jag hade i uppdrag att planera dagen. Årets tema var Sverige och Finland. De som besökte Norrbärke Hembygdsgård var intresserade av den finska kulturen. Flera hade aldrig besökt Hembygdsgården förr.

Kvinnorna som arbetar i bagarstugan hade förfinskat sitt vanliga tunnbrödsrecept, finska föreningen sålde slut på pirogerna.

Foto: *Christina Norlander.*

Tavlorna med Kalevala-motiv gjorde sig bra i höstsolen och trådarbetena lockade flera intresserade. Näverflätning intresserade också många samt flätning av björnmossa.

Men framförallt så var de flesta intresserade av det skogsfinska kulturarvet. Jag var upptagen hela tiden med samtal om olika finntorp i kommunen och dess historia.

Tyvärr hann jag inte smaka på varken piroger eller mjöd.

Christina Norlander

Tavlor med Kalevala-motiv. Kulturhusens dag, Norrbärke gammalgård 090913. Foto: *Christina Norlander*.